

## Nr 23.

*Utlåtande angående regleringen för budgetåret 1954/55 av utgifterna under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m. jämte i ämnet väckt motion.*

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående regleringen för budgetåret 1954/55 av utgifterna för riksdagen och dess verk m. m. (fjortonde huvudtiteln).

*Chefen för finansdepartementet* har anfört att riksgäldskontoret med skrivelse den 19 november 1953 överlämnat beräkningar rörande de anslag under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m. som bör upptagas i riksstaten för budgetåret 1954/55. Jämte uppställning över anslagen har överlämnats specifikation, innefattande förslag till stater m. m.

Beträffande anslagsberäkningen inhämtas följande av skrivelsen.

Anslagen till riksdagens interparlamentariska grupp och Nordiska rådet har icke beräknats av riksgäldskontoret utan på hemställan av respektive styrelser uppförts med de begärda anslagsbeloppen.

Under anslaget till allmänt kyrkomöte har beräknats kostnader för kyrkomötets utredningsnämnd.

Avlönings- och pensionsanslagen till riksgäldskontoret, riksdagens ekonomibyrå, riksdagsbiblioteket och till justitie- och militieombudsmännen samt deras expeditioner ävensom till riksdagens revisorer har beräknats efter oförändrade grunder, anslagsposten till rörligt tillägg efter 35 % av löne- respektive pensionskostnaderna. Anslagen har i stort sett upptagits med samma belopp som för innevarande budgetår. Sänkningen av avlöningsanslaget till riksgäldskontoret är beroende på beräknad personalminskning. Höjning av avlöningsanslaget till riksdagsbiblioteket grundar sig på vissa från biblioteksstyrelsen lämnade uppgifter. Motivering för denna höjning skall av styrelsen lämnas till riksdagens bankoutskott.

Till riksgäldsfullmäktige inkomna framställningar från riksdagens revisorer, Nordiska rådets svenska delegation samt styrelsen för riksdagens interparlamentariska grupp har av fullmäktige överlämnats till bankoutskottet.

För egen del har *departementschefen* anfört, att anslaget till ersättning till Statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond i enlighet med vad som anförts vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor torde böra beräknas till 116 000 kronor.

Med skrivelse den 9 april 1954 har riksgäldskontoret inkommit till utskottet med förnyad beräkning av anslagsbehovet beträffande vissa under fjortonde huvudtiteln upptagna anslag, innebärande höjningar av de av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen föreslagna anslagsbeloppen. Uppräkningarna har företagits i anledning av ändring i stadgan om ersättning för riksdagsmannaupdragets fullgörande (konstitutionsutskottets memorial nr 5/1954).

1:o) *Riksdagen: Arvoden till riksdagens ledamöter.* Under punkten 1 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för budgetåret 1954/55 till Riksdagen: Arvoden till riksdagens ledamöter anvisa ett förslagsanslag av 4 375 000 kronor.

Riksgäldskontoret har i sin förnyade anslagsberäkning angivit anslagsbehovet till 6 175 000 kronor.

Med biträdande av riksgäldskontorets förnyade anslagsberäkning hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1954/55 till *Riksdagen: Arvoden till riksdagens ledamöter* anvisa ett förslagsanslag av 6 175 000 kronor.

2:o) *Riksdagen: Reseersättningar till riksdagens ledamöter m. m.* Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts under punkterna 2, 3, 4 och 5 framställda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1954/55 anvisa

a) till *Riksdagen: Reseersättning till riksdagens ledamöter* ett förslagsanslag av 1 050 000 kronor;

b) till *Riksdagen: Avlöningar till personal* ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor;

c) till *Riksdagen: Kostnader för riksdagstrycket* ett förslagsanslag av 1 130 000 kronor;

d) till *Riksdagen: Utgivande av särskilda publikationer* ett förslagsanslag av 21 000 kronor.

3:o) *Riksdagen: Utgivande av otryckta ständsprotokoll.* Under punkten 6 har kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för budgetåret 1954/55 till Riksdagen: Utgivande av otryckta ständsprotokoll anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

Riksgäldsfullmäktige har sedermera i skrivelse till bankoutskottet den 18 februari 1954 framlagt förslag till fortsatt utgivande av otryckta ständsprotokoll och därvid hemställt, att utskottet ville föreslå riksdagen att dels uppdraga åt fullmäktige att låta i överensstämmelse med de planer som upprättats i särskilda vid detta utlåtande fogade promemorior i en upplaga av

350 exemplar till trycket befordra ridderskapets och adelns protokoll vid 1765—1766 års riksdag, första delen (= band 24 i serien), prästeståndets protokoll vid riksdagarna 1680—1714, borgarståndets protokoll vid 1731 års riksdag samt bondeståndets protokoll vid 1746—1747 års riksdag, dels ock under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m. till Utgivande av otryckta ståndsprotokoll för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag å 75 000 kronor.

Fullmäktige har i ärendet anfört följande.

I anledning av framställningar av fullmäktige i riksgäldskontoret har riksdagen (åren 1936, 1939, 1942, 1945, 1948 och 1951) efter hemställan av bankoutskottet uppdragit åt fullmäktige att till trycket befordra vissa ståndsprotokoll, nämligen ridderskapets och adelns protokoll vid 1760—1762 års riksdag, delarna 3 och 4 (= band 22 och 23 i serien), prästeståndets protokoll vid riksdagarna 1642—1678, borgarståndets protokoll vid riksdagarna 1719—1727 samt bondeståndets protokoll vid riksdagarna 1720—1743.

Av ifrågavarande protokoll ha hittills tryckts och utgivits:

Sveriges ridderskaps och adels riksdagsprotokoll 1760—1762, del 3. Utkom 1950.

Prästeståndets riksdagsprotokoll, band 1 (1642—1660). Utkom 1949.

Borgarståndets riksdagsprotokoll, band 1 (1719—1720). Utkom 1945.

Borgarståndets riksdagsprotokoll, band 2 (1723). Utkom 1951.

Bondeståndets riksdagsprotokoll, band 1 (1720—1727). Utkom 1939.

Bondeståndets riksdagsprotokoll, band 2 (1731—1734). Utkom 1945.

Bondeståndets riksdagsprotokoll, band 3 (1738—1739). Utkom 1948.

Bondeståndets riksdagsprotokoll, band 4 (1740—1741). Utkom 1951

Under tryckning befinner sig:

Ridderskapets och adelns protokoll vid 1760—1762 års riksdag, del 4 (= band 23 i serien).

Prästeståndets riksdagsprotokoll, band 2 (1660—1664).

Prästeståndets riksdagsprotokoll, band 3 (1672—1678).

Bondeståndets riksdagsprotokoll, band 5 (1742—1743).

Beträffande borgarståndets protokoll vid riksdagen 1726—1727 (band 3) må nämnas, att arbetet med dessa protokoll fördröjts genom olika mellankommande hinder, men att protokollsbandet nu beräknas kunna utkomma senast under första hälften av nästkommande år.

Härefter skulle återstå utgivningen av följande ståndsprotokoll: ridderskapets och adelns riksdagsprotokoll för åren 1765—1779; prästeståndets riksdagsprotokoll för åren 1680—1714 och 1726—1800; borgarståndets riksdagsprotokoll för åren 1731—1779; samt bondeståndets riksdagsprotokoll för åren 1746—1779.

För utgivningen av otryckta ståndsprotokoll har hittills av för ändamålet anvisade anslag tagits i anspråk ett sammanlagt belopp av ca 200 000 kronor. För närvarande finnes en odisponerad reservation under det å huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m. uppförda reservationsanslaget till Utgivande av otryckta ståndsprotokoll å ca 28 000 kronor. Tillsammans med

den förstärkning av anslaget med 25 000 kronor, som begärts i riksgäldskontorets anslagspetita för budgetåret 1954/55, beräknas angivna reservation vara tillräcklig för att täcka återstående kostnader för utgivningen av redan beslutade protokollsband.

Frågan om fortsatt utgivning av ståndsprotokollen är nu åter aktuell. I de såsom särskilda bilagor (Bilaga 2—5) till utlåtandet fogade promemoriorna har av förste arkivarien Sten Landahl, arkivarien Sven Olsson och stadsarkivarien Nils Staf framlagts förslag i ämnet. Förslagen avser utgivningen av ridderskapets och adelns protokoll vid 1765—1766 års riksdag, del 1 (= band 24 i serien), prästeståndets protokoll vid riksdagarna 1680—1714, borgarståndets protokoll vid 1731 års riksdag samt bondeståndets protokoll vid 1746—1747 års riksdag.

Kostnaderna för utgivningen av de nya protokollsbanden har i promemoriorna beräknats till inalles 154 200 kronor enligt följande uppställning:

|   |            |
|---|------------|
| Ridderskapets och adelns riksdagsprotokoll, band 24 . . . . . | kr. 31 200 |
| Prästeståndets riksdagsprotokoll, band 4 . . . . .            | kr. 35 200 |
| Borgarståndets riksdagsprotokoll, band 4 . . . . .            | kr. 46 000 |
| Bondeståndets riksdagsprotokoll, band 6 . . . . .             | kr. 41 800 |

Summa kronor 154 200

Här angivna kostnadsbelopp synes lämpligen böra uppdelas med ungefär lika belopp på de närmaste tre budgetåren. Då såsom redan nämnts för budgetåret 1954/55 för fullföljande av utgivningen av redan beslutade protokollsband begärts en förstärkning av reservationsanslaget till Utgivande av otryckta ståndsprotokoll med 25 000 kronor, torde ifrågavarande anslag i stället böra för angivna budgetår uppföras med ett till 75 000 kronor höjt belopp.

Slutligen framhålles, att fullmäktige utgår ifrån, att arbetet med utgivningen av otryckta ståndsprotokoll bör fortsättas och fullföljas utan avbrott, vilket torde stå i överensstämmelse med riksdagens tidigare och senast år 1951 i denna fråga fattade beslut.

Med biträdande av riksgäldsfullmäktiges förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må *dels* uppdraga åt fullmäktige att låta i överensstämmelse med de i ovan berörda promemorior innefattade planerna i en upplaga av 350 exemplar till trycket befordra ridderskapets och adelns protokoll vid 1765—1766 års riksdag, första delen (= band 24 i serien), prästeståndets protokoll vid riksdagarna 1680—1714, borgarståndets protokoll vid 1731 års riksdag samt bondeståndets protokoll vid 1746—1747 års riksdag, *dels ock* för budgetåret 1954/55 till Riksdagen: Utgivande av otryckta ståndsprotokoll anvisa ett reservationsanslag å 75 000 kronor.

4:o) *Riksdagen: Kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp.* Under punkten 7 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för budgetåret 1954/55 till Riksdagen: Kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp anvisa ett förslagsanslag av 59 000 kronor.

I sin till riksgäldsfullmäktige ingivna framställning den 18 november 1953 har styrelsen för riksdagens interparlamentariska grupp anfört bl. a. följande:

Statsanslaget till gruppen för nu löpande budgetår är 92 000 kronor. Under nästa budgetår bör gruppen kunna upprätthålla sin verksamhet med ett väsentligen lägre statsanslag, främst därför att 1954 års allmänna interparlamentariska konferens, till skillnad från 1953 års, skall äga rum i Europa, närmare bestämt i Wien.

Vid denna konferens bör gruppen lämpligen vara företrädd av femton medlemmar av riksdagen, vartill kommer sekreterare åt delegationen. Beräknas kostnaderna för varje deltagare i konferensen till 1 500 kronor, komma de sammanlagda kostnaderna för gruppens representation vid ifrågavarande konferens att uppgå till 24 000 kronor.

Interparlamentariska unionens råd och vissa av dess studiekommisioner sammanträda regelmässigt varje vår i Nice. Dessa möten äro av grundläggande betydelse för den därpå följande allmänna interparlamentariska konferensens arbete. Gruppen bör därför vid dessa lämpligen vara företrädd av sina båda rådsmedlemmar samt av två kommissionsmedlemmar, vartill kommer sekreterare åt delegationen. De sammanlagda kostnaderna för deltagandet i förevarande sammanträden våren 1955 kunna därför uppskattas till 7 500 kronor.

Gruppens bidrag till interparlamentariska unionens byrå och generalsekretariatet är för löpande budgetår 8 100 schweizerfrancs eller enligt nu gällande växelkurs ca 9 600 kronor. Ifrågavarande bidrag kan i varje fall ej tänkas bli lägre under nästa budgetår. Styrelsen beräknar det därför till samma belopp som för nu löpande budgetår.

Intet nordiskt interparlamentariskt delegerademöte skall hållas under loppet av nästa budgetår. Däremot kommer på sedvanligt sätt åtminstone ett nordiskt interparlamentariskt rådsmöte att hållas, denna gång i Köpenhamn. Utgifterna för gruppens representation vid detta möte genom sina fyra rådsmedlemmar jämte sekreterare kunna uppskattas till 1 000 kronor.

Gruppens kostnader för det nordiska sekretariatet kunna för nästa budgetår beräknas till 2 400 kronor.

Kostnaderna för inköp av litteratur kunna uppskattas till 500 kronor.

Utgifterna för representation beräknar styrelsen för nästa budgetår till 2 000 kronor.

Gruppens egentliga förvaltningskostnader kunna för nästa budgetår ej beräknas till lägre belopp än 10 000 kronor. Styrelsen får i samband härmed understryka, att inom ramen för denna kostnadsberäkning fortfarande ej finnes utrymme för återgång till den tidigare organisationen av gruppens byrå med ett fast heltidsanställt (kvinnligt) kontorsbiträde med goda språkkunskaper en anordning för vars önskvärdhet styrelsen de senaste åren vid upprepade tillfällen uttalat sig.

Gruppens beräknade extra utgifter för nästa budgetår kunna uppskattas till 2 500 kronor.

Gruppens utgifter för budgetåret 1954/55 kunna alltså sammanfattningsvis beräknas sålunda:

deltagande i interparlamentariska unionens arbete:

|   |        |                           |
|---|--------|---------------------------|
| konferensen .....   | 24 000 |                           |
| råds- och kommissionssammanträden .....                                       | 7 500  | 31 500                    |
| Bidrag till interparlamentariska unionens byrå och generalsekretariatet ..... |        | 9 600                     |
| deltagande i nordiska interparlamentariska förbundets arbete:                 |        |                           |
| rådsmöte .....  | 1 000  |                           |
| sekretariat .....   | 2 400  | 3 400                     |
| bibliotek .....   |        | 500                       |
| representation .....  |        | 2 000                     |
| förvaltningskostnader .....   |        | 10 000                    |
| extra utgifter .....  |        | 2 500                     |
|   |        | <hr/> Summa kronor 59 500 |

Dragas härifrån gruppens sannolika inkomster av medlemsavgifter, ca 600 kronor, återstår ett belopp av omkring 59 000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts under punkten 7 framställda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1954/55 till *Riksdagen: Kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp* anvisa ett *förslagsanslag* av 59 000 kronor.

5:o) *Riksdagen: Kostnader för Nordiska rådet*. Under punkten 8 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för budgetåret 1954/55 till *Riksdagen: Kostnader för Nordiska rådet* anvisa ett *förslagsanslag* av 75 000 kronor.

I skrivelse till bankoutskottet den 22 april 1954 har svenska delegationen av Nordiska rådet anmält att anslagsbehovet för budgetåret 1954/55 torde kunna beräknas till 125 000 kronor och därvid bl. a. anfört följande.

I riksstaten för innevarande budgetår har för Nordiska rådet under fjortonde huvudtiteln anvisats ett *förslagsanslag* av 50 000 kronor.

I statsverkspropositionen till 1954 års riksdag har under fjortonde huvudtiteln upptagits som kostnader för Nordiska rådet ett *förslagsanslag* för nästkommande budgetår av 75 000 kronor.

Det föreslagna beloppet har bestämts i överensstämmelse med vad Nordiska rådets svenska delegation föreslagit. Delegationen byggde i sina anslagsberäkningar på den förutsättningen att under budgetåret 1954/55 rådet skulle avhålla endast en session. Emellertid torde, såvitt nu kan förutses, under budgetåret 1954/55, utöver den andra sessionen, som är bestämd att hållas i Oslo i augusti 1954, komma att avhållas ännu en session, nämligen under februari 1955. En omprövning av medelsbehovet för ifrågakvarande budgetår blir därför nödvändig.

Kostnaderna för budgetåret 1952/53 framgår av följande uppställning:

|  |                   |
|--|-------------------|
| 1. Gemensamma kostnader (Sveriges andel i tryckningskostnaderna) .....               | 10 419: 16        |
| 2. a) Resekostnader (för rådets första session, presidie- och sekreterarmöten) ..... | 19 426: 96        |
| b) Arvoden (sekretariatet) .....   | 10 943: 73        |
| c) Expenser .....  | 4 665: 47         |
|  | Kronor 45 455: 32 |

För nästa budgetår torde kostnaderna kunna beräknas i enlighet med följande:

|   |                      |
|---|----------------------|
| 1. Gemensamma kostnader                           |                      |
| Tryckning av andra sessionens handlingar .....    | 12 000               |
| Tryckning av tredje sessionens handlingar .....   | 15 000               |
| 2. a) Resekostnader                               |                      |
| Presidium och råd .....                           | 20 000               |
| Sekreterare, kommittéer och experter .....        | 10 000               |
| b) Arvoden  |                      |
| Sekreterare och kanslist .....                    | 22 000               |
| c) Expenser .....                                 | 5 000                |
| d) Särskilda kostnader för tredje sessionen ..... | 25 000               |
| e) Nordisk kontakt .....                          | 16 000               |
|   | Summa kronor 125 000 |

Till grund för ovanstående beräkning ligga följande överväganden. Vid tredje sessionen kan Sverige antagas bli värdland, varför för denna session resekostnaderna bortfalla. I stället tillkomma vissa andra kostnader för anställning av extra personal för arbete före och under mötet (utskottssekreterare, korrekturläsare, kanslipersonal m. m.), för särskilda tryckningskostnader, för representation m. m. Enligt uppgift från danska delegationen i Nordiska rådet uppgingo utgifterna för sådana särskilda ändamål för Danmarks del vid den första sessionen till 25 000 danska kronor. Det kan antagas att motsvarande kostnader vid avhållande av en session i Sverige kunna antagas uppgå till ungefär samma belopp, beräknat i svenska kronor.

Tryckkostnader äro i Sverige avsevärt högre än i Danmark, varför en uppräkning av de gemensamma kostnaderna, som huvudsakligen avse tryckeriutgifter, är erforderlig. Vissa isländska resekostnader skola även framdeles belasta denna post, vilket föranleder någon höjning.

Den 19 februari 1954 har till justitiedepartementet överlämnats ett förslag om utgivande av en nordisk parlamentarisk tidskriftspublikation "Nordisk kontakt" (SOU 1954: 8). Förslaget kan förväntas bli underställt rådet vid dess andra session för slutligt ställningstagande. Avsikten är att, i händelse av ett positivt beslut, publikationen skall börja utgivas i vart fall senast fr. o. m. 1 januari 1955. Den torde i sådant fall komma att utgivas under överinseende av de nationella delegationerna i Nordiska rådet. Det har därvid förutsatts, att kostnaderna för publikationen skola belasta dessa delegationers anslag. För att icke försena publikationens utgivande vore lämpligt att redan nu ett uttalande gjordes av riksdagen, att de för Nordiska rådet anslagna medlen finge tagas i anspråk för utgivande av den ifrågavarande

publikationen, därest denna kommer till stånd. Sveriges andel i kostnaderna har för helt år beräknats till 32 000 kronor eller för halvt år 16 000 kronor.

Utskottet har icke haft erinran mot ifrågavarande anslagsäskande utom i vad det avser medel för utgivande av publikationen "Nordisk kontakt". Frågan om anvisande av anslag för ifrågavarande publikation synes böra upptagas till prövning först sedan slutligt ställningstagande fattats till spörsmålet huruvida publikationen skall utges. Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1954/55 till *Riksdagen: Kostnader för Nordiska rådet* anvisa ett *förslagsanslag* av 110 000 kronor.

6:o) *Riksdagen: Övriga omkostnader m. m.* Med tillstyrkan av Kungl. Maj:t:s under punkterna 9—15 framställda förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må för budgetåret 1954/55 anvisa

a) till *Riksdagen: Övriga omkostnader* ett *förslagsanslag* av 385 000 kronor;

b) till *Allmänt kyrkomöte* ett *förslagsanslag* av 7 000 kronor;

c) till *Riksgäldskontoret: Avlöningar* ett *förslagsanslag* av 1 561 000 kronor;

d) till *Riksgäldskontoret: Kostnader vid emission av statslån m. m.* ett *förslagsanslag* av 500 000 kronor;

e) till *Riksgäldskontoret: Övriga omkostnader* ett *förslagsanslag* av 240 000 kronor;

f) till *Riksdagens ekonomibyrå: Avlöningar* ett *förslagsanslag* av 575 000 kronor;

g) till *Riksdagens ekonomibyrå: Omkostnader* ett *förslagsanslag* av 310 000 kronor.

7:o) *Riksdagsbiblioteket: Avlöningar.* Under punkten 16 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för budgetåret 1954/55 till *Riksdagsbiblioteket: Avlöningar* anvisa ett *förslagsanslag* av 269 000 kronor.

I skrivelse till bankoutskottet den 4 februari 1954 har styrelsen för riksdagsbiblioteket lämnat närmare motivering för den föreslagna anslagsökningen om 29 000 kronor. Styrelsen har därvid anförat följande.

Beträffande höjningen av förslagsanslaget till avlöningar får styrelsen framhålla, att den lönegradsuppflyttning, som härmed avses, av styrelsen yrkats den 15 april 1953 i yttrande över 1952 års tjänsteförteckningskommittés förslag till tjänsteförteckningsrevision för riksdagens verk. Kommittén hade föreslagit, att ingen av bibliotekets båda ordinarie bibliotekarietjänster skulle uppflyttas högre än till Ca 27 med enda motivering att detta vore



”i enlighet med riktlinjer, som tillämpats vid den allmänna tjänsteförteckningsrevisionen”. Vid ärendets behandling i kamrarna förtydligades denna motivering dels av en av kommitténs ledamöter dels av talesmän för utskottets hemställan, vilken var identisk med kommitténs. Riksdagsbiblioteket förklarades vara ett specialbibliotek och då vid övriga specialbibliotek någon bibliotekarietjänst icke uppflyttats i Ca 29, kunde så icke heller bli fallet vid riksdagsbiblioteket.

Av kommitténs och utskottsmajoritetens argumentering torde få dragas den slutsatsen, att om riksdagsbiblioteket vore ett lärdaverksbibliotek och icke ett specialbibliotek, man då hade likställt det med t. ex. kungl. biblioteket — såsom för övrigt varit fallet vid alla tidigare löneavgöranden i riksdagen — och placerat berörda tjänster i samma lönegrad som kungl. bibliotekets.

Styrelsen vill först som sin mening uttala, att den indelning av de statliga biblioteken i lärdaverks- och specialbibliotek, som under senare åren börjat användas, ur flera synpunkter synes vara mindre lämpligt vald, eftersom den icke grupperar biblioteken efter deras specifika egenskaper och uppgifter. Den tidigare, allmänt gängse grupperingen i universella bibliotek och specialbibliotek utgick däremot klart från uppenbara, konstitutiva egenskaper. Signifikativt för ett specialbibliotek är icke dess boksamlingars storlek räknat i antal böcker, icke hur många utan vilka slags böcker och bokfack det äger och vilka dess uppgift och verksamhet äro. Ett specialbiblioteks accession är begränsad till ett visst område, till en viss speciallitteratur (teknisk, medicinsk, geologisk, pedagogisk etc.), utvald att tjäna klart fixerat och avgränsat studium och visst bestämt låneklientel. De universella biblioteken däremot ha, som namnet angiver, en universell, långt mera omfattande verksamhet, deras accession berör ett flertal bokfack, skilda discipliner och fakulteter och är av intresse för och benyttas av låntagare för studier i vitt skilda ämnen.

Det kan enligt styrelsens uppfattning icke råda någon tvekan om att riksdagsbiblioteket närmast är att hänföra till sistnämnda grupp — eller om man väljer den andra indelningen till lärdaverksbiblioteken — och detta med hänsyn såväl till accession, verksamhet som klientel. Riksdagsbiblioteket är i likhet med kungl. biblioteket — med bortseende från det senares egenskap av svenskt nationalbibliotek, dvs. svensk bokarkiv — ett humanistiskt och samhällsvetenskapligt bibliotek. Kungl. bibliotekets totala utländska boksamling är större men endast delvis av annan karaktär än riksdagsbibliotekets. Kungl. biblioteket äger samlingar av utländskt tryck, framför allt i filologi och teologi, helt orepresenterade i riksdagsbiblioteket, vilket emellertid till gengäld besitter parlamentstryck och lagsamlingar, till vilka intel nordiskt bibliotek kan uppvisa ens tillnärmelsevis motstycke, vidare juridisk, statsrättslig, folkrättslig, statsvetenskaplig, nationalekonomisk, allmän samhällsvetenskaplig och viss internationell organisations- och kongresslitteratur i långt rikare omfattning än kungl. biblioteket, i vissa avseenden än något annat svenskt universellt eller specialbibliotek. Riksdagsbibliotekets samlingar av utländska politiska broschyrer och propagandaskrifter lika väl som utländska tidningar äro överlägsna varje annat svenskt biblioteks. Som ytterligare belägg för bibliotekets universella karaktär kan anföras, att antalet bokfack uppgår till icke mindre än trettiotvå. Styrelsen vill till sist framhålla, att biblioteket visserligen är ett parlaments-

och förvaltningsbibliotek med främsta uppgift att i bokligt avseende tjäna riksdag, kyrkomöte, departement, kommittéarbete och statlig förvaltning, men att dess verksamhet sträcker sig långt därutöver. Länestatistiken ger klart bevis för att bibliotekets omfattande och i många fall enastående boksamlingar i lika hög grad äro redskap för den vetenskapliga forskningens och den offentliga undervisningens arbete.

Styrelsen finner sig vidare böra framhålla, att vid den förändring av lönegradsplaceringen av de vetenskapligt utbildade tjänstemännen vid de lärda verken, som 1945 års riksdag vidtog, jämfördes riksdagsbibliotekets bibliotekarier med motsvarande befattningshavare vid de s. k. lärdaverksbiblioteken. I skrivelse till bankoutskottet av den 20 mars 1945 uttalade sålunda lönenämnden för riksdagens verk följande: "Lönenämnden vill i detta sammanhang erinra, att 1944 års riksdag medgivit, att samma anställnings- och avlöningsförmåner, som vid sistnämnda års riksdag fastställts för de vetenskapligt utbildade amanuenserna vid de statliga biblioteken, skola gälla för motsvarande befattningshavare vid riksdagsbiblioteket. Med hänsyn till den jämfördhet i lönehänseende, som sålunda ansetts böra vara för handen mellan vissa vetenskapligt utbildade befattningshavare vid de statliga biblioteken och riksdagsbiblioteket och då kompetensfordringarna för andre bibliotekarierna vid nämnda institutioner äro överensstämmande samt arbetsuppgifterna i stort sett torde få anses likartade anser sig lönenämnden böra tillstyrka den föreliggande framställningen i denna del." Bankoutskottet delade lönenämndens uppfattning och uttalade i sitt utlåtande (1945 nr 48, s. 12): "För de två andre bibliotekariebefattningarna vid riksdagsbiblioteket gälla samma kompetensfordringar som för andre bibliotekarierna vid statliga bibliotek. I stort sett hava ifrågasvarande tjänstemän vid riksdagsbiblioteket och vid de statliga biblioteken samma arbetsuppgifter, och deras löneställning har också hittills varit densamma. I anslutning till riksdagens beslut beträffande andre bibliotekariebefattningarna vid de statliga biblioteken torde, såsom biblioteksstyrelsen föreslagit och lönenämnden för riksdagens verk tillstyrkt, andre bibliotekariebefattningarna vid riksdagsbiblioteket böra under den ändrade benämningen bibliotekarier uppflyttas från lönegraden RA 21 till lönegraden RA 23."

Till sist vill styrelsen anföra, att biblioteket upprätthåller lika stränga kompetenskrav som lärdaverksbiblioteken. Uttryckliga bestämmelser om villkoren för anställning vid biblioteket (bl. a. avlagd licentiatexamen inom filosofiska eller juridiska fakulteten eller ock magister- eller kandidatexamen inom vardera av dessa fakulteter) infördes i stadgarna genom riksdagsbeslutet 1950, men hade i realiteten varit gällande ända sedan 1918. Vid första kammarens behandling av denna fråga framhöll hr Holmbäck som talesman för riksdagsbibliotekets styrelse, att styrelsen icke ansett det lämpligt att med hänsyn till kompetensfordringarna ställa riksdagsbiblioteket på en lägre nivå än de stora universitetsbiblioteken och kungl. biblioteket. Bankoutskottets talesman, hr Ewerlöf, förklarade vid samma tillfälle att man nog hade anledning att alltjämt räkna riksdagsbiblioteket liksom universitetsbiblioteken till de lärda verken.

Enligt styrelsens uppfattning förtjänar även det förhållandet beaktande, att den uppgörelse, som träffades med de lärda verkens personal vid förhandlingarna med 1948 års tjänsteförteckningskommitté, måste anses ogynnsam i jämförelse med t. ex. den löneställning, som läroverkslärarna

samtidigt lyckades uppnå. Betecknande är, att av läroverksadjunkterna trots lägre kompetensfordringar och därmed följande lägre utbildningskostnader mer än hälften placerades i 29 lönegraden, ehuru bibliotekarier och adjunker under senare år varit jämställda i lönehänseende.

Beträffande bibliotekets expeditivsvakter finner styrelsen, att de arbetsuppgifter, som åligga dem, äro fullt jämförbara med dem, som åvila kungl. bibliotekets och universitetsbibliotekens vaktmästare, vilka alla utan undantag äro placerade i 11:e lönegraden och med vilka de alltid varit jämställda i lönehänseende. Att nu utan att någon ändring i deras åligganden vidtagits låta dem förbli i sämre löneställning än dessa kan icke vara med rättvisa och billighet överensstämmande. Skulle emellertid denna enda grupp av bibliotekets befattningshavare icke i lönehänseende jämföras med berörda biblioteks personal utan med vaktmästarna vid riksdagens övriga verk, finner styrelsen det lika uppenbart, att de på grund av sina kvalificerade arbetsuppgifter åtminstone placeras i samma lönegrad som de lägst ställda av dessa, dvs. i 11:e lönegraden.

Med hänsyn till vad sålunda anförts hemställer styrelsen, att biblioteket i lönehänseende i så måtto likställas med övriga universella eller lärda-verksbibliotek, att en av bibliotekarietjänsterna uppflyttas i Ca 29 och att de tvenne expeditivsvaktjänsterna placeras i Ca 11 resp. Ce 11.

I höjningen av avlöningsanslaget är även inräknat arvode för anställande av ytterligare en amanuens i Cf 21. I utlåtande nr 46 vid 1944 års riksdag i anledning av styrelsens förslag om utarbetande av en förteckning över kommittébetänkanden utgivna åren 1904—45 uttalade bankoutskottet, att det syntes böra tagas under överbägande, huruvida icke för tiden efter 1945 ifrågavarande registreringsarbete skulle kunna utföras fortlöpande inom ramen för bibliotekets ordinarie verksamhet samt utgivas av trycket exempelvis vart femte eller tionde år. I anledning härav hemställde styrelsen den 19 november 1953 om bankoutskottets uttalande i frågan om utarbetande och publicering av en fortsättning, omfattande åren 1946—55, av den nyligen utgivna "Förteckning över statliga utredningar 1904—45". Utskottet har den 11 december 1953 beslutat, att styrelsens framställning icke för närvarande skulle föranleda någon utskottets åtgärd. För ställningstagande till ärendet krävdes ytterligare utredning av biblioteksstyrelsen. Då styrelsens framställning var bilagd en noggrann utredning rörande den planerade förteckningens såväl innehåll, omfång och kostnader som arbetstiden för dess färdigställande, torde den av utskottet önskat ytterligare utredningen avse närmare motivering för den i framställningen begärda förstärkningen av arbetspersonalen med ytterligare en amanuens. Denna begäran är densamma som ovan, i *petita* framlagda hemställan, varför styrelsens motivering i denna del även utgör svar på utskottets önskan om ytterligare utredning rörande ovensagda publikationsarbete.

Att denna stora, ansvarsfulla arbetsuppgift är tidskrävande lär svårigen kunna bestridas. Det rör sig om icke mindre än ca 2 500 bibliografiska nummer. Redan insamlandet av det material, som skall bearbetas, kräver långvarigt arbete. Endast en del av detta utgöres av serien "Statens offentliga utredningar". Huvudparten av allt det övriga, alla stencilerade, opublicerade handlingar m. m., måste efterspanas och framletas ur departementens, ämbetsverkens och riksarkivets diaries och samlingar, vilket är både arbetsamt och tidsödande. En icke obetydlig tid åtgår vidare att i riksdags-

tryck och författningssamling följa och insamla varje utrednings slutliga öde. Vad sedan angår själva huvuduppgiften, bearbetningen av stoffet, utarbetandet av de bibliografiska uppgifterna, är detta givetvis betydligt mera mödosamt. Utan tvekan är det dessutom ett högst kvalificerat arbete som aldrig kan mekaniseras eller utan skada forceras fram. De bibliografiska numren, som ingående skola redogöra för varje kommittés och utrednings tillkomst, uppdrag, sammansättning och avgivna utlåtanden, förslag och remiss-svar, förutsätter en omsorgsfull genomgång av allt material, stundom även andra betydande efterforskningar och måste ges en koncis formulering och ett exakt och uttömmande innehåll. Även utskrivningen och kontrollen av uppgifterna i förteckningens trenne register, framför allt av dem som ingå i personregistret, tar sin dryga tid. Den som något sysslat med dylikt litterärt arbete inser lätt dess svårighetsgrad och dess tidskrävande karaktär. Att kunna medhinna allt detta extraarbete utan någon ökning av bibliotekets nuvarande, för ordinarie biblioteksuppgifter avpassade arbetsstyrka låter sig svåriligen göra. Styrelsen har därför funnit en ökning av personalen med en amanuens-tjänst vara behövlig, om det befinnes önskvärt att inom biblioteket utarbeta berörda bibliografi.

Vad slutligen angår styrelsens hemställan om de tvenne extra ordinarie bibliotekarietjänsternas ordinariesättning motiveras denna av omfattningen och betydelsen av de självständiga arbetsuppgifter, som äro förbundna med dessa tjänster. Uppgifterna äro vidare av klart ordinarie natur och för bibliotekets verksamhet oundgängligen nödvändiga. Då de dessutom med bibliotekets utveckling allt mera öka i omfång, men icke kunna tänkas bli mindre till storlek eller betydelse, finner styrelsen en sådan ordinariesättning vara starkt motiverad. Styrelsen önskar framhäva, att denna icke medför någon ökning av avlöningsanslagets slutsumma. Enda förändringen blir, att delposten "Avlöningar till icke ordinarie personal" minskas med 25 000 kronor och att delposten "Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat" ökas med samma summa.

I motionen II: 443, som hänvisats till utskottets förberedande handläggning, har herr *Lundberg* hemställt, att förste expeditionsvakten vid riksdagsbiblioteket måtte placeras i 15:e lönegraden, samma lönegrad som gäller för biblioteksassistenter och för expeditionsförman och förste vaktmästare vid riksdagens ekonomibyrå. Beträffande motiveringen för nämnda hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet inhämtat yttrande från *riksgäldsfullmäktige, styrelsen för riksdagsbiblioteket* och *lönenämnden för riksdagens verk*.

Styrelsen för riksdagsbiblioteket har tillstyrkt motionen och till stöd här för anfört följande.

Som motivering för denna hemställan anför motionären de kvalificerade arbetsuppgifter förste expeditionsvakten utför samt nämner i sin motion en rad sådana uppgifter. Styrelsen vill vitsorda, att dessa är av kvalificerad art men finner sig dock böra anmärka, att till dessa oriktigt lagts även uppdraget att uppgöra förslag till vissa bokrekvisitioner. Vidare vill styrelsen uttala, att styrelsen icke kan instämma i uppfattningen, att förste expeditionsvakten i största utsträckning fullgör sådana arbetsuppgifter, som vid

andra bibliotek ankommer på biblioteksassistenterna. Förste expeditionsvaktens arbetsuppgifter torde däremot väl kunna jämföras med vad som åligger expeditionsförmanen och förste expeditionsvakten vid riksdagens ekonomibyrå. I sitt yttrande över 1952 års tjänsteförteckningskommittés förslag till tjänsteförteckningsrevision för riksdagens verk hemställde också styrelsen på anförda grunder, att tjänsten måtte uppflyttas i Ca 15. Styrelsen är alltfört av samma uppfattning, varför styrelsen finner sig böra tillstyrka bifall till den i berörda motion gjorda hemställan.

Fullmäktige i riksgäldskontoret har erinrat om att löneställningen för förste expeditionsvakten vid riksdagsbiblioteket i samband med 1953 års tjänsteförteckningsrevision för riksdagens verk varit föremål för prövning, varvid en höjd lönegradsplacering för denne icke ansågs motiverad. Emellertid torde, enligt vad fullmäktige inhämtat, därvid hänsyn icke kunnat tagas till att å nuvarande tjänsteinnehavaren faktiskt kommit att — vid sidan av hans åligganden som förste expeditionsvakt — i viss utsträckning läggas göromål, som eljest pläga åvila bibliotekspersonal. Ur denna synpunkt synes enligt fullmäktige en något högre löneställning för ifrågasvarande tjänsteman kunna ifrågasättas. Fullmäktige tillägger emellertid att det icke torde vara möjligt eller lämpligt att taga definitiv ställning till tjänstens lönegradsplacering annat än i samband med en översyn av riksdagsbibliotekets personalorganisation; i avvaktan härå synes den nuvarande innehavaren av tjänsten såsom förste expeditionsvakt vid riksdagsbiblioteket skäligen kunna tillerkännas en löneförhöjning, förslagsvis i form av förordnande med vikariatslön i 13:e lönegraden.

Lönenämnden för riksdagens verk uttalar följande.

Den ifrågasvarande tjänsten för förste expeditionsvakt uppflyttades vid den av 1953 års riksdag beslutade tjänsteförteckningsrevisionen för riksdagens verk från lönegraden Ca 11 till Ca 12. Därmed blev tjänsten, såsom också framgår av motionen, i lönehänseende jämförd med förste expeditionsvaktstjänsterna vid övriga statliga bibliotek. Motionären framhåller emellertid, att vid riksdagsbiblioteket icke såsom vid de övriga biblioteken förekommer några tjänster för biblioteksassistent eller förste biblioteksassistent, och uttalar, att på grund härav sådana arbetsuppgifter, som bruka åligga innehavare av dylika tjänster, vid riksdagsbiblioteket kommit att åläggas förste expeditionsvakten. I motionen hemställs att tjänstemannen i fråga därför måtte placeras i 15 lönegraden.

I anslutning till vad motionären anført finner lönenämnden anledning att föreslå, att en organisationsundersökning genomföres vid riksdagsbiblioteket. Därvid bör klarläggas vilka olika slag av arbetsuppgifter som förekomma inom biblioteket, hur dessa lämpligen böra fördelas på olika kategorier av tjänstemän och vilka förändringar i personalorganisationen som kunna vara påkallade. Det förefaller lönenämnden lämpligt, att det uppdrages åt delegerade för riksdagens verk att med anlåtande av den expertis, som bedömes erforderlig, föranstalta om en dylik undersökning.

I avvaktan på undersökningens resultat är lönenämnden icke beredd att tillstyrka någon förändring av förste expeditionsvaktstjänstens lönegrads-

placering. Nämnden vill dock, med hänsyn till att innehavaren med nuvarande arbetsfördelning synes ha tagits i anspråk för en del göromål av något mera kvalificerad art, icke motsätta sig, att vederbörande tills vidare förordnas att bestrida göromål, som eljest ankomma på tjänsteman i lönegraden Ca 13.

Lönenämnden har vidare efter remiss avgivit yttrande jämväl över framställningen den 4 februari 1954 från riksdagsbibliotekets styrelse och därvid anfört följande.

Den remitterade framställningen innefattar följande yrkanden: uppflyttning av en bibliotekarietjänst från Ca 27 till Ca 29, uppflyttning av två expeditionsvaktstjänster från Ca (Ce) 10 till Ca (Ce) 11, inrättande av ytterligare en amanuensjänst samt ordinariesättning av bibliotekets båda e. o. bibliotekarietjänster. Förslagen om ändrad lönegradsplacering framfördes redan i biblioteksstyrelsens yttrande över det förslag till tjänsteförteckningsrevision för riksdagens verk, som behandlades av 1953 års riksdag. Enligt lönenämndens mening ha icke nu förebragts några nya skäl, som böra föranleda ändring av de för ett år sedan fattade besluten rörande ifrågavarande tjänster.

Även av en annan anledning måste lönenämnden avstyrka, att någon ändring nu vidtages i lönegradsplaceringarna för de vid riksdagsbiblioteket inrättade tjänsterna. Lönenämnden åsyftar det förhållandet, att nämnden i utlåtande den 17 februari 1954 över motionen II: 443 föreslog genomförandet av en organisationsundersökning vid biblioteket. Lönenämnden har vid behandlingen av nu förevarande ärende ytterligare befästs i sin uppfattning, att en dylik undersökning måste betraktas som angelägen. Med hänsyn till vad biblioteksstyrelsen nu anfört synes emellertid undersökningen böra göras mera omfattande än lönenämnden i sitt förra utlåtande räknade med och jämväl avse spörsmålet om riksdagsbibliotekets uppgifter och ställning inom det statliga biblioteksväsendet.

I avvaktan på resultatet av den förordade utredningen kan lönenämnden sålunda icke tillstyrka den remitterade framställningen, vare sig i fråga om ändring i lönegradsplaceringar, anställningsformer eller personalens antal.

*Utskottet.* Till grund för den anslagsökning som beräknats under punkten 16 från 240 000 till 269 000 kronor ligger en framställning från riksdagsbibliotekets styrelse dels om uppflyttning av en ordinarie bibliotekarietjänst från Ca 27 till Ca 29 samt en ordinarie och en extra ordinarie expeditionsvaktstjänst från Ca 10 till Ca 11 respektive Ce 10 till Ce 11, dels om inrättande av ytterligare en amanuensjänst i Cf 21. Styrelsen har dessutom anhållit om ordinariesättning av bibliotekets tvenne extra ordinarie bibliotekarietjänster.

Lönenämnden har avstyrkt att ändring nu vidtages i lönegradsplaceringarna för de vid riksdagsbiblioteket inrättade tjänsterna. Utskottet delar lönenämndens uppfattning att, sedan riksdagen för ett år sedan fattade beslut rörande tjänsternas lönegradsplacering, nya skäl av biblioteksstyrelsen icke förebragts som kan föranleda ändring av lönegradsplaceringen. Utskottet kan ej heller biträda styrelsens framställning i vad den avser

ordinariesättning av vissa tjänster eller nyanställning av en amanuens. Därest riksdagen ej har erinran häremot avser utskottet att i enlighet med lönenämndens förslag föranstalta om en utredning rörande riksdagsbibliotekets uppgifter och ställning inom det statliga biblioteksväsendet, varav behov enligt utskottets mening föreligger bl. a. med hänsyn till att biblioteket anmält att ytterligare utrymme för uppställning och förvaring av nytillkommande litteratur erfordras. Vid en sådan utredning skulle även tillfälle lämnas att närmare överväga de förslag beträffande personalens löne- och anställningsförhållanden m. m., som framförts av riksdagsbibliotekets styrelse.

Av ovan redovisade skäl är utskottet ej heller berett tillstyrka bifall till motionen II: 443 om höjning av lönegradsplaceringen för förste expeditionsvakten vid riksdagsbiblioteket. Utskottet har emellertid på av lönenämnden anförda skäl ej någon erinran mot att nuvarande innehavaren av befattningen förordnas att bestrida göromål, som eljest ankommer på tjänsteman i lönegraden Ca 13.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

- att riksdagen måtte besluta
- dels* att för budgetåret 1954/55 till *Riksdagsbiblioteket: Avlöningar* anvisa ett *förslagsanslag* av 240 000 kronor;
- dels* att motionen II: 443, i den mån den icke må anses besvarad genom vad ovan anförts, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

8:o) *Riksdagsbiblioteket: Omkostnader m. m.* Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts under punkterna 17—25 framställda förslag får utskottet hemställa,

- att riksdagen må för budgetåret 1954/55 anvisa
- a) till *Riksdagsbiblioteket: Omkostnader* ett *förslagsanslag* av 30 000 kronor;
- b) till *Riksdagsbiblioteket: Bokinköp och bokbindning* ett *reservationsanslag* av 100 000 kronor;
- c) till *Justitieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar* ett *förslagsanslag* av 159 000 kronor;
- d) till *Justitieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader* ett *förslagsanslag* av 14 000 kronor;
- e) till *Militieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar* ett *förslagsanslag* av 164 000 kronor;
- f) till *Militieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader* ett *förslagsanslag* av 19 000 kronor;
- g) till *Riksdagens revisorer och deras kansli: Arvoden till revisorerna* ett *förslagsanslag* av 45 000 kronor;

h) till *Riksdagens revisorer och deras kansli: Avlöningar* ett förslagsanslag av 145 000 kronor;

i) *Riksdagens revisorer och deras kansli: Omkostnader* ett förslagsanslag av 28 300 kronor.

9:o) *Pensioner till f. d. riksdagsmän*. Under punkten 26 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för budgetåret 1954/55 till Pensioner åt f. d. riksdagsmän anvisa ett förslagsanslag av 475 000 kronor.

Riksgäldskontoret har i sin förnyade anslagsberäkning angivit anslagsbehovet till 510 000 kronor.

Med biträdande av riksgäldskontorets förnyade anslagsberäkning hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1954/55 till *Pensioner åt f. d. riksdagsmän* anvisa ett förslagsanslag av 510 000 kronor.

10:o) *Pensioner åt efterlevande till riksdagsmän m. m.* Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts under punkterna 27—33 framställda förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må för budgetåret 1954/55 anvisa

a) till *Pensioner åt efterlevande till riksdagsmän* ett förslagsanslag av 50 000 kronor;

b) till *Pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl.* ett förslagsanslag av 346 000 kronor;

c) till *Pensioner åt efterlevande till befattningshavare* ett förslagsanslag av 75 000 kronor;

d) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* ett förslagsanslag av 116 000 kronor;

e) till *Vinstutlottning i samband med lönsparande* ett förslagsanslag av 175 000 kronor;

f) till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* ett förslagsanslag av 10 000 kronor;

g) till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* ett förslagsanslag av 300 kronor.

Slutsumman av huvudtiteln för riksdagen och dess verk m. m. kommer vid bifall till vad utskottet sålunda föreslagit, att i riksstaten för budgetåret 1954/55 utgöra 15 524 600 kronor, vilket innebär en ökning i förhållande till det i statsverkspropositionen beräknade beloppet med 1 891 000 kronor. Specifikation av de beräknade utgifterna under huvudtiteln innefattande förslag till stater är såsom bilaga 1 fogad vid detta utlåtande.

Stockholm den 11 maj 1953.

På bankoutskottets vägnar:

K. G. EWERLÖF.



## Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf, Sundvik, Fahlander\* (punkterna 1—2, 4—6 och 8—10), De Geer (punkterna 3 och 7), Mogård (punkterna 3 och 7), Werner (punkterna 1—2, 4—6 och 8—10), Boo, Wehtje (punkterna 3 och 7), Eliasson (punkterna 3 och 7), Strandler\* (punkterna 1—2, 4—6 och 8—10) och Svärd (punkterna 1—2, 4—6 och 8—10);

från andra kammaren: herrar Nilsson i Landskrona, Sköldin, Dickson\* (punkterna 2—8), Gustafson i Göteborg, Persson i Norrby, Johansson i Kalmar, Löfgren och Mellqvist.

\* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

## Bilaga 1

## Specifikation

till anslagen under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m.  
för budgetåret 1954/55.

|   | Kronor    | Kronor    |
|---|-----------|-----------|
| <b>RIKSDAGEN</b>  |           |           |
| 1. Arvoden till riksdagens ledamöter, förslagsanslag.                                     |           |           |
| Första kammaren, förslagsvis . . . . .  | 2 405 000 |           |
| Andra kammaren, förslagsvis . . . . .   | 3 770 000 | 6 175 000 |
| 2. Reseersättningar till riksdagens ledamöter, förslagsanslag                             |           | 1 050 000 |
| 3. Avlöningar till personal, förslagsanslag.  |           |           |
| Kamrarna och utskotten samt riksdagens kansli (exkl. vaktpersonal), förslagsvis . . . . . | 1 030 000 |           |
| Utrikesnämnden, förslagsvis . . . . .   | 1 700     |           |
| Arvode för utarbetande av årsregister till riksdagens protokoll med bihang . . . . .      | 8 300     |           |
| Övriga arvoden, förslagsvis . . . . .   | 60 000    | 1 100 000 |
| 4. Kostnader för riksdagstrycket, förslagsanslag.   |           |           |
| U t g i f t e r:  |           |           |
| Tryckpapper, förslagsvis . . . . .  | 160 000   |           |
| Riksdagshandlingar:   |           |           |
| Tryckningskostnader, förslagsvis . . . . .  | 865 000   |           |
| Häftnings- och bindningskostnader, förslagsvis . . . . .                                  | 175 000   |           |
| Kommittétryck, förslagsvis . . . . .  | 10 000    |           |
|   | 1 210 000 |           |
| S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l:  |           |           |
| Försäljning av riksdagstryck . . . . .  | 80 000    | 1 130 000 |
| 5. Utgivande av särskilda publikationer, förslagsanslag.                                  |           |           |
| Uppslagsboken "1954 års riksdag", förslagsvis . . . . .                                   |           | 21 000    |
| 6. Utgivande av otryckta ständsprotokoll, reservationsanslag.                             |           |           |
| Prästeståndets protokoll för 1672, 1675 och   |           |           |

|   |         |         |
|---|---------|---------|
| 1678 års riksdagar, borgarståndets protokoll för 1726—1727 års riksdag och bondeståndets protokoll för 1742—1743 års riksdag ..   | 25 000  |         |
| Ridderskapets och adelns protokoll för 1765—1766 års riksdag (del 1), prästeståndets protokoll vid riksdagarna 1680—1714, borgarståndets protokoll vid 1731 års riksdag och bondeståndets protokoll vid 1746—1747 års riksdag ..... | 50 000  | 75 000  |
| 7. <i>Kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp, förslagsanslag</i> .....   |         | 59 000  |
| 8. <i>Kostnader för Nordiska rådet, förslagsanslag</i> .....  |         | 110 000 |
| 9. <i>Övriga omkostnader, förslagsanslag.</i>   |         |         |
| <i>Resersättningar, förslagsvis</i> .....   | 30 000  |         |
| <i>Expenser, förslagsvis</i> .....  | 290 000 |         |
| <i>Riksdagens restaurant, förslagsvis</i> .....   | 35 000  |         |
| <i>Övriga utgifter, förslagsvis</i> .....   | 30 000  | 385 000 |

## ALLMÄNT KYRKOMÖTE

|  |       |
|--|-------|
| 10. <i>Allmänt kyrkomöte, förslagsanslag</i> ..... | 7 000 |
|--|-------|

## RIKSGÄLDSKONTORET

|  |
|--|
| 11. <i>Avlöningar, förslagsanslag.</i> |
|--|

*Avlöningsstat*

|   |         |           |
|---|---------|-----------|
| Arvoden till fullmäktige och suppleanter för fullmäktige, förslagsvis ..... | 42 500  |           |
| Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis .....              | 785 000 |           |
| Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis .....                  | 206 000 |           |
| Arvoden och särskilda ersättningar, förslagsvis                             | 2 000   |           |
| Rörligt tillägg, förslagsvis .....  | 525 500 | 1 561 000 |

## Specifikation till avlöningsstat för riksgäldskontoret:

*Arvoden till fullmäktige och suppleanter för fullmäktige.*

I denna post ingår:

|   |        |        |
|---|--------|--------|
| arvoden å 5 000 kronor till en var av sju fullmäktige ..... | 35 000 |        |
| särskilda arvoden därutöver                                 |        |        |
| till ordföranden .....                                      | 4 000  |        |
| till tredje ledamoten av arbetsutskottet .....              | 3 000  |        |
| arvoden till suppleanter, förslagsvis .....                 | 500    | 42 500 |

*Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat.*

I denna post ingår:

|   |         |         |
|---|---------|---------|
| avlöning till riksgäldsdirektören .....   | 26 700  |         |
| tilläggsarvode till riksgäldsdirektören .....   | 4 000   |         |
| arvode till riksgäldsdirektörens ersättare, förslagsvis .....                                   | 2 400   |         |
| nettolöner till övriga tjänstemän, förslagsvis .....  | 745 000 |         |
| vikariatsersättning vid förordnande å ordinarie eller extra ordinarie tjänst, förslagsvis ..... | 5 700   |         |
| felräkningspenningar, förslagsvis .....   | 1 200   | 785 000 |

*Avlöningar till icke-ordinarie personal m. m.*

I denna post ingår:

|   |         |         |
|---|---------|---------|
| nettolöner, förslagsvis .....   | 200 000 |         |
| vikariatsersättning vid förordnande å ordinarie eller extra ordinarie tjänst, förslagsvis ..... | 5 000   |         |
| övertidsersättning för ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, förslagsvis .....               | 1 000   | 206 000 |

*Arvoden och särskilda ersättningar.*

|  |       |       |
|--|-------|-------|
| Under denna rubrik har medel beräknats för följande utgifter:  |       |       |
| gratifikationer eller belöningar, förslagsvis .....  | 1 000 |       |
| gottgörelse enligt 18 § 1 mom. andra stycket avlöningsreglementet för riksdagens verk, förslagsvis ..... | 1 000 | 2 000 |

12. *Kostnader vid emission av statslån m. m., förslagsanslag.*

|   |         |         |
|---|---------|---------|
| Obligationspapper, förslagsvis .....                            | 15 000  |         |
| Tryckning av obligationer och kuponger m. m., förslagsvis ..... | 120 000 |         |
| Annonsering m. m., förslagsvis .....                            | 350 000 |         |
| Vinstutlottingar å premieobligationslån, förslagsvis .....      | 15 000  | 500 000 |

13. *Övriga omkostnader, förslagsanslag.*

|                                      |         |         |
|--------------------------------------|---------|---------|
| Sjukvård m. m., förslagsvis .....    | 20 000  |         |
| Reseersättningar, förslagsvis .....  | 5 000   |         |
| Expenser, förslagsvis .....          | 180 000 |         |
| Publikationstryck, förslagsvis ..... | 5 000   |         |
| Övriga utgifter, förslagsvis .....   | 30 000  | 240 000 |

## RIKSDAGENS EKONOMIBYRÅ

14. *Avlöningar, förslagsanslag.**Avlöningsstat*

|  |         |         |
|--|---------|---------|
| Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis ..... | 210 000 |         |
| Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis .....     | 165 000 |         |
| Rörligt tillägg, förslagsvis .....                             | 200 000 | 575 000 |

15. *Omkostnader, förslagsanslag.*

|   |         |         |
|---|---------|---------|
| Sjukvård m. m., förslagsvis .....                               | 2 000   |         |
| Reparationer och underhåll av riksdagens hus, förslagsvis ..... | 120 000 |         |
| Expenser, förslagsvis .....                                     | 180 000 |         |
| Övriga utgifter, förslagsvis .....                              | 8 000   | 310 000 |

## RIKSDAGSBIBLIOTEKET

16. *Avlöningar, förslagsanslag.**Avlöningsstat*

|  |        |  |
|--|--------|--|
| Arvoden till styrelsens ledamöter och suppleanter, förslagsvis ..... | 1 800  |  |
| Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis .....       | 73 000 |  |

|   |        |                |
|---|--------|----------------|
| Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis .....                | 82 000 |                |
| Rörligt tillägg, förslagsvis .....  | 83 200 | 240 000        |
| <b>17. Omkostnader, förslagsanslag.</b>                                   |        |                |
| Sjukvård m. m., förslagsvis .....   | 1 000  |                |
| Expenser, förslagsvis .....   | 17 000 |                |
| Publikationstryck, förslagsvis .....                                      | 10 000 |                |
| Övriga utgifter, förslagsvis .....  | 2 000  | 30 000         |
| <b>18. Bokinköp och bokbindning, reservationsanslag<sup>1</sup> .....</b> |        | <b>100 000</b> |

## JUSTITIEOMBUDSMANNEN OCH HANS EXPEDITION

19. *Avlöningar*, förslagsanslag.*Avlöningsstat*

|  |        |         |
|--|--------|---------|
| Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis .....                                 | 80 000 |         |
| Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis .....                                     | 25 000 |         |
| Rörligt tillägg, förslagsvis .....   | 54 000 | 159 000 |
| <b>20. Omkostnader, förslagsanslag.</b>  |        |         |
| Sjukvård m. m., förslagsvis .....  | 900    |         |
| Reseersättningar, förslagsvis .....  | 4 000  |         |
| Expenser vid justitieombudsmannens och tryckfrihetskommitterades expedition, förslagsvis ..... | 9 000  |         |
| Övriga utgifter, förslagsvis .....   | 100    | 14 000  |

## MILITIEOMBUDSMANNEN OCH HANS EXPEDITION

21. *Avlöningar*, förslagsanslag.*Avlöningsstat*

|  |        |         |
|--|--------|---------|
| Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis ..... | 77 000 |         |
| Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis .....     | 30 000 |         |
| Rörligt tillägg, förslagsvis .....                             | 57 000 | 164 000 |
| <b>22. Omkostnader, förslagsanslag.</b>                        |        |         |
| Sjukvård m. m., förslagsvis .....                              | 900    |         |
| Reseersättningar, förslagsvis .....                            | 8 000  |         |
| Expenser, förslagsvis .....                                    | 10 000 |         |
| Övriga utgifter, förslagsvis .....                             | 100    | 19 000  |

## RIKSDAGENS REVISORER OCH DERAS KANSLI

23. *Arvoden till revisorerna*, förslagsanslag

|                            |        |
|----------------------------|--------|
| Arvoden, förslagsvis ..... | 45 000 |
|----------------------------|--------|

<sup>1</sup> Från detta anslag bestridas intill ett belopp av högst 500 kronor för budgetår utgifter för komplettering av bibliotekets samlingar av porträtt av riksdagsledamöter (bankoutsk. utl. nr 19/1947).

24. *Avlöningar, förslagsanslag.**Avlöningsstat*

|  |        |         |
|--|--------|---------|
| Avlöning till tjänsteman å ordinarie stat . . . . .            | 21 900 |         |
| Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis . . . . . | 74 000 |         |
| Rörligt tillägg, förslagsvis . . . . .                         | 49 100 | 145 000 |
| 25. <i>Omkostnader, förslagsanslag.</i>                        |        |         |
| Sjukvård m. m., förslagsvis . . . . .                          | 400    |         |
| Reseersättningar, förslagsvis . . . . .                        | 20 000 |         |
| Expenser, förslagsvis . . . . .                                | 7 500  |         |
| Övriga utgifter, förslagsvis . . . . .                         | 400    | 28 300  |

## PENSIONER

|   |         |         |
|---|---------|---------|
| 26. <i>Pensioner åt f. d. riksdagsmän, förslagsanslag . . . . .</i>   |         | 510 000 |
| 27. <i>Pensioner åt efterlevande till riksdagsmän, förslagsanslag . . . . .</i>   |         | 50 000  |
| 28. <i>Pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl., förslagsanslag.</i>   |         |         |
| Före detta befattningshavare vid riksgäldskontoret, riksdagens ekonomibyrå, riksdagsbiblioteket samt justitie- och militieombudsmansexpeditionerna, förslagsvis . . . . . | 168 000 |         |
| Före detta befattningshavare hos riksdagen m. fl., förslagsvis . . . . .  | 57 000  |         |
| Rörligt tillägg, förslagsvis . . . . .  | 121 000 | 346 000 |
| 29. <i>Pensioner åt efterlevande till befattningshavare, förslagsanslag.</i>  |         |         |
| Enligt familjepensionsreglementet för riksdagens verk, förslagsvis . . . . .  | 39 000  |         |
| Av riksdagen beviljade pensioner, förslagsvis . . . . .   | 10 000  |         |
| Rörligt tillägg, förslagsvis . . . . .  | 26 000  | 75 000  |

## DIVERSE

|  |       |            |
|--|-------|------------|
| 30. <i>Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond, förslagsanslag . . . . .</i> |       | 116 000    |
| 31. <i>Vinstutlottning i samband med lönsparande, förslagsanslag . . . . .</i>                                   |       | 175 000    |
| 32. <i>Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, förslagsanslag . . . . .</i>                                 |       | 10 000     |
| 33. <i>Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag . . . . .</i>                     |       | 300        |
|  | Summa | 15 524 600 |

## P. M.

*angående Sveriges ridderskaps och adels riksdagsprotokoll, del 24.*

Sedan riksdagen genom beslut den 10 mars 1948 övertagit den fortsatta utgivningen av publikationen Sveriges ridderskaps och adels riksdagsprotokoll, har del 22 (= del 3 av protokollen för 1760—1762 års riksdag) år 1950 utkommit av trycket. Den 29 maj 1951 beviljade riksdagen medel till utgivningen av seriens del 23 (= del 4 av protokollen för 1760—1762 års riksdag). Denna del föreligger för närvarande i till rentryckning färdigt textkorrektur, och arbetet med personregister till delarna 20—23, som skall ingå i sistnämnda volym, pågår, varför den beräknas utkomma under loppet av innevarande år. Såsom av Herrar Fullmäktige i riksgäldskontoret utsedd redaktör för publikationen ber undertecknad vördsamt få göra följande framställning.

De ridderskapet och adelns riksdagsprotokoll, som närmast böra komma i fråga vid publikationsseriens fortsättande, äro de för 1765—1766 års riksdag. De omfatta i handskrift tvenne volymer, den ena på 1 820 och den andra på 2 324 sidor. Då 2 ½ handskriftssida beräknas motsvara en trycksida, skulle för den första handskriftsvolymen krävas 728 sidor eller 45 tryckark och för den andra 929 sidor eller 58 tryckark, tillsammans 103 ark. Då därtill böra komma bilagor, framgår klart, att tre delar komma att erfordras för att publicera 1765—1766 års protokoll med bilagor. Den omfångsrikaste av de fyra delarna från närmast föregående riksdag är del 20, som innehåller 48 tryckark (35 ark protokoll och 13 ark bilagor). Det torde också vara lämpligt att beräkna den första av här planerade delar till 35 ark protokollstext eller tredjedelen av det sammanlagda kalkylerade antalet ark. För rubriker för de olika sammanträdesdagarna, noter och mellanslag beräknas ett tryckark.

Härtill komma bilagor. Att på förhand beräkna dem är icke möjligt men förslagsvis kalkyleras med tio ark. I sin helhet skulle volymen då komma att omfatta 736 sidor eller 46 tryckark.

*Avskrivningskostnaderna*, beräknade efter numera vanlig avskrivningstaxa av kronor 5: — per timme, kalkyleras på följande sätt. Då tre handskriftssidor kunna medhinnas per timme, kräver ett tryckark, dvs. 32 avskriftssidor, en kostnad av 55 kronor. För beräknade 46 tryckark text blir sålunda avskrivningskostnaden 2 530 kronor.

*Redaktörskostnaderna*: För den under utgivning varande delen av publikationsserien erhålles ett arvode av 312 kronor för "nyttillkomna" ark, dvs. samma arvode som för Bondeståndets riksdagsprotokoll. Av detta arkarvode, som i dagens kostnadsläge måste betraktas såsom i och för sig lågt, begäres icke någon höjning, men i händelse någon mera väsentlig ändring i den allmänna löne- och prisnivån, som kunde motivera en höjning av arvodet, skulle inträffa under kontraktstiden, förutsättes att en skälig jämkning i det kontrakterade arvodet träffas. Redaktörsarvodet för här planerade volym blir sålunda: 46 tryckark à 312 kronor = 14 352 kronor.

*Tryckningskostnaderna*: Enligt uppgift från Gernandts boktryckeri, där under utgivning varande del av Bondeståndets riksdagsprotokoll tryckes, kan det för densamma gällande tryckerikontraktet läggas till grund för en

kalkyl av kostnaderna jämväl för här planerade volym. Dessa beräknas således efter 268 kronor per 16-sidigt tryckark. För de 46 textarkens tryckning skulle de alltså uppgå till 12 328 kronor. För omslag beräknas 86 kronor.

För marginalrubriker om högst fem rader beräknar tryckeriet kronor 1: 10 per styck och dessutom 12 öres förhöjning för varje rad utöver fem. För protokollshandskriftens 650 marginalrubriker bör alltså först och främst kalkyleras med en kostnad av 715 kronor och för de längre rubrikerna ett tillägg av 50 kronor eller tillsammans 765 kronor.

Utgifterna skulle sålunda bliva:

|   |           |
|---|-----------|
| Avskrivningskostnaden .....                             | 2 530: —  |
| Redaktörsarvode .....                                   | 14 352: — |
| Sättnings- etc kostnader för text .....                 | 12 328: — |
| Sättnings- etc. kostnader för omslag .....              | 86: —     |
| Sättnings- etc. kostnader för marginalrubriker .....    | 765: —    |
| Korrigeringskostnader etc., förslagsvis beräknade ..... | 1 139: —  |
| Summa kronor  | 31 200: — |

Med stöd av vad ovan anförts får jag vördsamt hemställa, att Herrar Fullmäktige i riksgäldskontoret ville hos riksdagen utverka, att erforderligt be-  
lopp beviljas att, fördelat på tre budgetår, användas till utgivning av Sveriges  
ridderskaps och adels riksdagsprotokoll, del 24.

Stockholm den 12 januari 1954.

*Sten Landahl*

*Bilaga 3.*

*P. M.*

*angående Prästeståndets riksdagsprotokoll, band 4.*

År 1949 utkom prästeståndets riksdagsprotokoll band 1, och då denna promemoria skrives, föreligger korrektur till såväl band 2 som band 3, vilkas utgivande av riksdagen beslutades den 15 mars 1939 respektive den 10 mars 1948. Då båda dessa sistnämnda band kunna förutses gå av trycket under loppet av år 1954 och förslag rörande fortsatt utgivning av andra ständsprotokoll nu ställes, ber undertecknad, av Herrar Fullmäktige i Riksgäldskontoret utsedd redaktör för band 3 (1672—1678)<sup>1</sup>, att få göra följande framställning, avseende utgivning av prästeståndets protokoll band 4.

Närmast i tur att utgivnas stå riksdagsprotokollen för åren 1680—1714. Protokollet för riksdagen 1682 saknas, men för övriga riksdagar under perioden finnas renskrivna protokoll i goda handskrifter av ett sammanlagt omfång, svarande mot ca 450 trycksidor eller 28 tryckark. Härtill komma sådana handlingar, som till komplettering av protokollstexterna nödvändigt måste tryckas, för 1680 och 1686 års riksdagar talrika, för övriga riksdagar däremot relativt få. Det är synnerligen vanskligt att bedöma, vilket utrymme detta på ett flertal olika samlingar spridda bestånd av "bilagor" kan komma

<sup>1</sup> I detta band ingå jämväl vissa bilagor till protokollen vid 1668 års riksdag, vilket protokoll i övrigt är förkommet.

att kräva i tryck. En beräkning ger dock den approximativa siffran 240 sidor eller 15 ark. Inklusive uppskattningsvis 2 tryckark noter och 3 tryckark person- och sakregister samt förord skulle alltså band 4 av prästeståndets riksdagsprotokoll komma att omfatta omkring 48 tryckark eller 770 trycksidor.

*Avskrivningskostnaderna* torde böra beräknas efter en taxa av 5 kronor per timma. Då avskrivaren av de i detta sammanhang aktuella icke synnerligen lätta 1600-talstexterna kan beräknas komma att medhinna så mycket per timma, som svarar mot vid pass en trycksida, skulle den totala avskrivningskostnaden bli omkring  $690 \times 5 = 3\ 450$  kronor.

*Redaktörskostnaderna.* För utgivandet av band 3 av prästeståndets protokoll gäller ett redaktörsarvode av 260 kronor per textark och 750 kronor per registerark. Detta arvode fastställdes emellertid 1949 och är nu på grund av inträffade penningvärdeförändringar alldeles otillräckligt. Vid uppgörelse 1951 om bondestandsprotokollen för 1742—1743 års riksdag ernådde också vederbörande redaktör hos Herrar Fullmäktige en höjning till 312 respektive 900 kronor per tryckark. På detta i dagens kostnadsläge även det synnerligen låga arkarvode yrkas nu för prästeståndets riksdagsprotokoll band 4, och i händelse någon mera väsentlig ändring i den allmänna löne- och prisnivån, som kunde motivera en höjning av arvodet, skulle inträffa under kontraktstiden, förutsättes, att överenskommelse om skälig jämkning i det kontrakterade arvodet träffas. I förhoppning, att denna framställning vinner Herrar Fullmäktiges bifall, beräknas redaktörsarvodet för nämnda band sålunda: 45 tryckark à 312 kronor = 14 040 kronor och 3 tryckark à 900 kronor = 2 700 kronor eller tillsammans 16 740 kronor.

*Tryckningskostnaderna.* Enligt offert från Gernandts boktryckeri, där band 3 av publikationen tryckes, ha tryckningskostnaderna för en upplaga av 350 exemplar i samma utförande som tidigare beräknats på följande sätt.

|  |                     |
|--|---------------------|
| 48 16-sidiga ark, sättning, tryckning och häftning à kr. 268 ..... | 12 864              |
| Extra för register .....   | 80                  |
| Extra för noter .....  | 160                 |
| Extra för marginalrubriker .....                                   | 120                 |
| Omslag .....   | 86                  |
| Korrigeringskostnader m. m. ....                                   | 1 700               |
|  | Summa kronor 15 010 |

|                                 |                              |
|---------------------------------|------------------------------|
| Utgifterna skulle alltså bliva: |                              |
| för avskrivning .....           | 3 450                        |
| för redaktörsarvode .....       | 16 740                       |
| för tryckning m. m. ....        | 15 010                       |
|                                 | Summa summarum kronor 35 200 |

Med stöd av vad ovan anförts får jag vördsamt hemställa, att Herrar Fullmäktige i Riksgäldskontoret ville hos Riksdagen utverka, att erforderliga medel beviljas för utgivning av Prästeståndets riksdagsprotokoll band 4.

Stockholm den 11 januari 1954.

Sven Olsson



## P. M.

## angående tryckning av Borgarståndets riksdagsprotokoll.

Enligt beslut vid 1948 års riksdag skulle borgarståndets protokoll vid riksdagen 1726—1727 jämte bilagor utges av trycket. Arbetet, som fördröjts genom mellankommande hinder, pågår för närvarande och väntas småningom nå sin fullbordan.

De protokoll, som nu stå i tur att tryckas, äro protokollen vid 1731 års riksdag. De föreligga dels i en volym, som omfattar 1 104 textsidor, dels i särskilda protokoll över båtsmansjämkningen med 208 textsidor samt över repartition av sammanskottet åt städerna Arboga och Köping till hjälp uti drabantinkvarteringsbesväret och utrönande av sättet för lindrande av städerna Arboga och Köpings drabantinkvarteringsbesvär med 40 textsidor. Tillsammans har man sålunda att räkna med cirka 1 350 textsidor. Eftersom avskrivningen av protokollstexterna kommer att ske på skrivmaskin och en maskinskrivningssida beräknas motsvara  $1\frac{1}{4}$  textsida, skulle 1 350 textsidor i maskinskrift bli 1 080 sidor i formatet A 4. Detta antal skulle enligt den kalkyl, som verkställtts av Gernandts Boktryckeri, i tryck bli 492 sidor. Härtill komma cirka 150 trycksidor bilagor. Tillsammans skulle volymen komma att omfatta 642 sidor, motsvarande cirka 40 st. 16-sidiga ark. Dessutom beräknas register och nottext, förslagsvis med 2 resp. 3 tryckark.

Med avseende på tryckningen har Gernandts Boktryckeri offererat för tryckning å 60 g matt träfritt tryckpapper till ett antal av 225 ex. och å 70 g matt 80 % lumpapper till ett antal av 75 ex. ett pris av 419 kronor per 16-sidigt tryckark. Tryckningskostnaderna för 40 ark skulle sålunda bli  $(40 \times 419)$  16 760 kronor. I fråga om registren har offererats en förhöjning med 2 kronor per sida. Tryckningen av 2 ark register skulle sålunda draga en kostnad  $(2 \times 419 + 32 \times 2)$  av 902 kronor. I fråga om nottexten har offererats en förhöjning med 10 kronor per sida. Tryckningen av 3 ark nottext skulle sålunda draga en kostnad  $(3 \times 419 + 48 \times 10)$  av 1 737 kronor. För omslag till 350 ex. har offererats ett pris av 114 kronor.

Såsom redan sagts kommer avskrivningen av protokollstext och bilagor att ske på skrivmaskin. Härför beräknas åtgå minst 1 000 timmar. Med en ersättning, som icke kan understiga 5 kronor per timme, skulle kostnaderna för avskrivning bli 5 000 kronor.

För utgivningen av borgarståndets riksdagsprotokoll 1726—1727 har redaktörens arvode fastställt till 340 kronor per ark. Detta innebar i förhållande till ersättningen för utgivning av 1723 års riksdagsprotokoll en höjning med 50 %. Denna höjning fick samtidigt redaktören för bondeståndets protokoll räkna sig till godo. Sedan dess har emellertid redaktörsarvodet för bondeståndets protokoll höjts med 20 %. Jag utgår sålunda från en motsvarande höjning för borgarståndets protokoll 1731. Redaktörsarvodet skulle sålunda bli  $340 + 20\%$  eller 408 kronor per ark. För utarbetandet av register, som beräknas till 2 ark, bör gälla samma förhöjning med 20 %. Då detta arvode för protokollen 1726—1727 fastställt till 1 000 kronor per ark, skulle ersättningen utgå med 1 200 kronor per ark. Redaktörsarvodet för 40 textark  $(40 \times 408 = 16\,320)$  och 2 registerark  $(2 \times 1\,200 = 2\,400)$  skulle sålunda uppgå till 18 720 kronor.

## Sammanfattning.

|  |                     |
|--|---------------------|
| Tryckning av protokoll och bilagor .....                   | 16 760              |
| Tryckning av register .....                                | 902                 |
| Tryckning av nottext .....                                 | 1 737               |
| Omslag .....   | 114                 |
| Avskrivningskostnader .....                                | 5 000               |
| Redaktörsarvode .....                                      | 16 320              |
| Arvode för register .....                                  | 2 400               |
|  | Kronor 43 233       |
| Utgifter för papper m. m. samt korrigeringskostnader ..... | 2 767               |
|  | Summa kronor 46 000 |

Stockholm den 2 februari 1954.

*Nils Staf*

Fil. dr, stadsarkivarie.

*Bilaga 5.*

*P. M.*

*angående Bondeståndets riksdagsprotokoll band. 6.*

Av den i enlighet med riksdagens beslut utgivna publikationen Bondeståndets riksdagsprotokoll ha under åren 1939—1951 utkommit delarna 1—4, omfattande riksdagarna 1720—1740/1741.

Den 29 maj 1951 beslöt riksdagen, att del 5, omfattande protokoll och bilagor från 1742—1743 års riksdag, skulle utgivas av trycket. Denna del föreligger för närvarande i till rentryckning färdigt textkorrektur och arbetet med person-, ort- och sakregister pågår, varför volymen beräknas utkomma under förra hälften av innevarande år. Med anledning härav får undertecknad såsom av Herrar Fullmäktige i riksgäldskontoret utsedd redaktör för publikationen vördsamt göra följande framställning.

De bondeståndets riksdagsprotokoll, som närmast böra komma i fråga vid publikationsseriens fortsättande, äro de för 1746—1747 års riksdag. Protokollen utgöra i handskrift en inbunden volym, vilken, sedan blanka blad frånräknats, omfattar 1 835 sidor. De äro i det stora hela skrivna med en och samma handstil. Då tre handskriftssidor beräknas fylla en trycksida, skulle således för protokollstexten krävas 611 sidor, för säkerhets skull höjt till 656 sidor eller 41 ark. Härtill bör som vanligt fogas utrymme för rubriker för de olika sammanträdesdagarna, noter, mellanslag och nya stycken. Detta beräknas till 32 sidor eller två tryckark.

Härtill komma bilagor. Liksom i de två närmast föregående volymerna äro de från ståndet utgångna extraktprotokollen icke införda i protokollen. Då de stundom genom sin utförligare formulering komplettera motive-ringarna för besluten, torde det liksom tidigare bliva nödvändigt att trycka flera av dem som bilagor. Därtill komma från ståndsmedlemmar ingivna, viktigare memorial. Att nu avgöra, hur många ark dessa båda grupper av bilagor komma att kräva, är dock icke möjligt, men förslagsvis böra för dem beräknas fem ark. Utöver dessa bilagor böra som i publikationens tidigare

band även medtagas Allmogens allmänna besvär och Kungl. Maj:ts resolution på dem. De förra synes blott finnas besvarade i koncept och deras omfång i tryck är därför svårt att beräkna. För dessa båda sistnämnda bilagor kalkyleras dock med sex tryckark. Härtill komma person-, ort- och sakregister, förslagsvis beräknade till tre tryckark. I sin helhet skulle volymen komma att omfatta 912 sidor eller 57 tryckark, dvs. med tre tryckark överskrida band 1 av serien, det hittills mest omfångsrika.

*Avskrivningskostnaderna*, beräknade efter numera vanlig avskrivningstaxa av kronor 5: — per timme, kalkyleras på följande sätt. Då tre handskriftssidor kunna medhinnas per timme, kräver ett tryckark, dvs. 32 avskriftssidor, en kostnad av 55 kronor. För beräknade 54 tryckark text blir sålunda avskrivningskostnaden 2 970 kronor.

*Redaktörskostnaderna*: För den under utgivning varande delen av publikationsserien har arvodet för textark utgått med 312 kronor och för registerark med 900 kronor. Av detta arkarvode, som i dagens kostnadsläge måste betraktas såsom i och för sig lågt, begäres icke någon höjning, men i händelse någon mera väsentlig ändring i den allmänna löne- och prisnivån, som kunde motivera en höjning av arvodet, skulle inträffa under kontraktstiden, förutsattes att skälig jämkning i det kontrakterade arvodet träffas. Redaktörsarvodet för här planerade volym blir sålunda: 54 tryckark à 312 kronor = 16 848 kronor och tre registerark à 900 kronor = 2 700 kronor eller tillsammans 19 548 kronor.

*Tryckningskostnaderna*: Enligt uppgift från Gernandts boktryckeri, där senaste delen av Bondeståndets riksdagsprotokoll tryckes, kan det för densamma gällande tryckerikontraktet läggas till grund för en kalkyl av kostnaderna jämväl för här planerade volym. Dessa beräknas således efter 268 kronor per 16-sidigt tryckark. För de 54 textarkens tryckning skulle de alltså uppgå till 14 472 kronor. För registerarken tillkommer en kostnad av kronor 1: 70 per sida, alltså per tryckark kronor 27: 20. Tryckningskostnaden för varje registerark blir således kronor 295: 20 och för tre sådana kronor 885: 60. För omslag beräknas kronor 86: —.

Härutöver beräknar tryckeriet förhöjning för noter med 5 kronor per sammanräknad hel sida. Om två ark beräknas åtgå för noter, skulle denna förhöjning alltså belöpa sig till 160 kronor.

För marginalrubriker om högst fem rader beräknar tryckeriet kronor 1: 10 per styck och dessutom 12 öres förhöjning för varje rad utöver fem. För protokollshandskriftens 2 084 marginalrubriker bör alltså först och främst kalkyleras med en kostnad av kronor 2 292: 40 och för de längre rubrikerna ett tillägg av kronor 100: — eller tillsammans kronor 2 392: 40.

Utgifterna skulle sålunda bliva:

|   |           |
|---|-----------|
| Avskrivningskostnaden                             | 2 970: —  |
| Redaktörsarvode                                   | 16 848: — |
| Arvode för person-, ort- och sakregister          | 2 700: —  |
| Sättnings- etc. kostnader för text                | 14 472: — |
| Sättnings- etc. kostnader för registerark         | 885: 60   |
| Sättnings- etc. kostnader för omslag              | 86: —     |
| Sättnings- etc. kostnader för marginalrubriker    | 2 392: 40 |
| Förhöjning för noter                              | 160: —    |
| Korrigeringskostnader etc., förslagsvis beräknade | 1 286: —  |

Summa kronor 41 800: —

Med stöd av vad ovan anförts får jag vördsamt hemställa, att Herrar Fullmäktige i riksgäldskontoret ville hos riksdagen utverka, att erforderligt belopp beviljas att, fördelat på tre budgetår, användas till utgivning av Bondeståndets riksdagsprotokoll, band 6.

Stockholm den 12 januari 1954.

Sten Landahl